

KANDO_N AR POTAM

Mat' dare re_e_re_ ye_ ap' akana. Kando_n do_ ak'e_ idi keda. Ar dare re_ japak' kate_ sar do_ ak're_ ye_ lagao keda. Unre_ muc' do_ kando_n deare_ ye_ ge_r kede. E_re_ do_ sarte_ bae jo_slana ar bae go_c' ledea.

A_lu god_a sorre_ mit't_e_n dare tahe~_kana. Dare re_ potame_ ap' akana. Kando_n do_ potame_ t.ut_i n'urha_ kede. Tayomte_ uni do_ a_lu or_ak'te_ ye_ ader keda. Ro_ma do_ potame_ a_gu kede.

Tuma_l: *Bad_aejon' Hor-Pa_hil Ha_t_in'*

SIKR_I

Iskul gha.nt.i sad_eyena, tehen' Tuphan ba_bu do iskulte bae senlena. Mand_er sec' dar_an calak' oktere hor re Tuphan ba_bun' n'apamkede, arin' kulikedea, "Tuphan cedak' iskulte bam calak' kana? Tuphane menkeda, par_hao kate cet' hoyok'a? Par_hao kate ca_kri ban' n'amok' kana. Noa katha an'jom kate a_d_i bhabnan' at_karked. Ca_kri ban' n'amok' karonte gidra_ko iskulte bako calak' kana? Ca_kri bako n'amet'te Go-baba akoren gidra_ iskulte bako kolet'koa? Nitin' bujha_u n'amkeda je gidra_ koak' bohok're noa katha ba_isa_u akana je, par_hao cet' katet' reho~ ca_kri do ban' n'amok'a!

Mit'din mit't.ec' gidra_ ar ac' baba ta_kin cir_ia_khana tekin calaolena. Ond_e bolokate kin n'elkede mit't.en maran' ha_ti nanha sikr_ite tol menaea. Noa n'elkate uni gidra_ do ac' babae kulikedea, henda baba nui maran' ha_ti ona nanha sikr_i topak' kate calao dar_eka. Menkhan cedak' bae topak' dar_eak' kana? Ac' babae menkeda sa_rige thor! Dela ha_ti ma_lik lan' kuliyea. Ado ha_ti ma_likkin kulikedea, "Cedak' nui maran' ha_ti noa nanha sikr_i bae topak' dar_eak' kana? Ha_ti ma_like menkeda, kat.ic'e tahe~n oktere nui ha_ti

do mot.a sikr.ite tole tahe~kana ar sikr.i topak' la.git' a.d.i a~t.e kurumutu leda, menkhan bae topak' dar.eada. Ado nit ho~ ona hudisge menak'taea je sikr.i do tis ho~ bae topak' dar.eak'a.

Tehen' Tuphan Ba.buak' bohok're noa hudis menak'taea, atoren didi dada tako una.k' par.hao kate ca.kri bako n'am akada ar in' par.hao kate reho~ ca.kri do ba.n' n'ama? Onko do sikr.ite nit ho~ tol menak'koa.

Bana Ar Dumur

Mit'din mit't.en bana jomak' sendra sendrate dumur chata n'el n'amkeda. Dumur chata t.hen senkate bana do onae so a.ika.ueda chata kana se ban'. Ona jokhen mit't.en dumur doe ond.on'iente bana mu~ re ger kedea. Hasote bana doe dongot'keda. Adoe menkeda, am do a.ur.iak'te mu~ rem ger kidin'a, n'elme cet'in' cekaea!'

Dumur doe menkeda, "Am do cedak' aleak' or.ak' hec'katem oyon' bar.aeda!? Onaten' gerket'mea.

Khan bana do a.d.i a~t.e ran'gaoena ar ac'ak' jan'gate dumur chatae lebet' ra.put'keda. Dumur doe menkeda, "Noa do cet'em cekaeda! Aleak' or.ak'em ra.put'keda! Nit n'elme, in'ren boehako do am cet' ko cekaet'mea." Khange joto dumur mit'kate bana ko lagakedea. Bana do ac'ak' jiwi ban'cao la.git' dak'reye donkeda.

Mit' t.en toyo ar sim reak' katha.

Ol ton'geak'.

Ado mucu t.hene calaoena; adoe metae kana, E mucu, ma dhar.a dap'ka.tin'me; mit't.en sim in' a.guama. Ado sa.riye dap'kat'taea, ar mit' ar.ere t.ia.le dohoadea; ado onate calak' jokhen do dal calak'a, ado t.epgr t.eper sad.e idik'a. Ado khange a.d.iye khusiyena. Khange ado mit't.en sime sap'idiadea. Ado ina. mit' gha.r.i tayom khange uni toyo do t.and.itejon' osorkedea, ado bae let.ec' dar.eak' kan khange mucu t.hen arho'e n'ir calaoena; adoe metae kana, ia. mucu, ba.n' ic' dar.eak' kan do, dhar.are bhuga.k' do cedak' bam dohoadin'a? Ado mucu ye menket'a, Do kamar t.hen calak'me, unige na~ha~k' dhar.a doe balkatama. Ado sa.ri kamar t.hene calaoena, adoe metae kana, E ho kamar, ma dhar.a bal bhuga.k' ka.tin'me, mit't.en sim in' a.guama. Ado uni kamare menket'a, Do end.ekhan a.gu mar.an'anme, end.ekhan in' balmea; ar ban'khan do ohon' ballema. Okoe bad.ae, a.gua.n' com ban'con'; toyo do a.d.iye ek'regea. A.gu mar.an'lem, end.ekhan in' balmea; ar ban'khan do ohon' ballema. Khange sa.riye calaoena, ado ina. mit' gha.r.i khange oka khon Con' sa.ri mit't.en maran' uta.r gaya sime ger a.gu got'kedea, adoe metae kana, Nuk'u~i n'eleme in' a.guat'mea ; ma bal hoden'me. Am do mit't.en toyoe pha.siarayentem menet'a, je toyo do sanamko pha.siaragea mente. In' do ba.n' ek'rea, se adorn adomko do bale ek'rea. Khange sa.ri sime hataokedea, ado t.a.ku dhipa.ukate dhar.aye bal bhuga.k' got'kede khan !got.a kor.am senteye cid.ir got'adetye da.r. uta.rket'a ; ado ghuria. bae rua.r.lena. Ado taken tahente, kathae, tin din badre con' ado uni toyo do mit't.en atote sim jome calak' kan; ado ona t.ia.lte dal calak' kana, ado t.eper t.eper sad.e idik' kana. Ado a.d.i ra.ska.i a.ika.uket' khan do, seren'e disa.got'ket'a. Adoe seren' idiyet'a

Nete do jojom Turuk darako kan,

Nete do Koenda rapajko!

Men yoe, darjonpe, ban'khanko sumar akat'pea!

Khange ona atoren hor do onkako an'jomket'! khan do mit' mit'teko dar'ket'a. Ado uni toyo do senkate ona atoren sim do cur mare laga sap'et'koa are jomet'koa. Adoe jom biyen khane calaena. Khange onko hor ho~ arho~ko rua.r. hec'ena. Khange uni toyo do arho~ dosar hilok' do ona atotege sim jome calak' kana ; ado ene pahile seren'let' leakageye seren' idiyet'a. Khange ona atoren hor do arho~ko dar'ket'a. Ado mit'.t.en bud.hi do bae dar. dar.eat'a; adoe menket'a, in' do ohon' dar.lea; in' doko goc' atarin'ge. Ado onka menkate uni bud.hi do bae dar.let'a, mit'.t.en sukri ba~ra~reye bolo okoyena. Ado uni toyo do ona atore senkate onko sim do lagae lagayet'koa se, cure mare lagayet'koa; haprak'koge bachao bachaoteye laga yet'koa. Ado mit'.t.en sand.i do lagae lagakedea se, ekkalte uni bud.hiye oko akan t.hengeye laga idi got'kedeaa. Ado uni sim doe parom got'ena. Ado uni toyo do uni bud.hiye nel n'am got'kedeaa. Ado uni toyo do bud.hiye metae kana, Ma bud.hi, sim sap'an'me; Ban'khan do na~ha~k' dat.amelan' kot.ec' n'urtama. Ado uni bud.hi doe menet'a, Ma, amte bar.e sap' jon'me; in' do ohon' sap' dar.elekoa. Khange ado bae rebenlen khan, ac'tegeye laga sap'ket'koteye jom biyena. Ado uni bud.hi t.hene calaena, ac'ge metae kana, E bud.hi, sim bam sap' akawa.din'a; nitok' dolan' n'am akat'mea. E bud.hi, mase menme – Toyo! Ado uni bud.hi ho~e menket'a, Toyo! Khange gurgute joto dat.ae kotec' n'urket'taea. Ado arho~e metae kana, E bud.hi, mase menme, – Toyo! Ado uni bud.hi Toyo menae menlet'a, ado dat.ae n'urket'taete toyo do bae pust.a.ulet'a ; adoe men got'ket'a, Hoyo! Ado onka bae pust.a.ulet' khan, uni toyo do a.diye ra.ska.yena. Arho~e metae kana, Mase bud.hi, toyo menme. Ac'ge menket'a, Hoyo! Ado uni toyo do landa landatege oka sen coe

calaoen. Ado a.yup'en khangé onko da.r.let' hor. doko rua.r. hec'ena. Ado unre onko hor. uni bud.hiye la.iako kana, Jojom Tur.uk na.~hiko cha.i kana, hoyo kor.a kanae! Sanam sime jomet'ko do ban'? In' ho~ sim sasap'e metadin'a; ado ba.n' sap'adete no~ko~e n'elpe, joto d.at.ae kotec' n'ur akat'tin'a.

– *Santal Folk Tales reak'' Vol-1 khon tuma.lakana. 01 ton'gek'a.*

Bir Ren Raj

Mit' dhao bir ren raj Ta.rup' do ac'ren sipa.hiko sa~ote la.r.ha.ie calaoena. La.r.ha.i okte montri do uni metadea, "E Raj Kula.i ar Gadha do a.ur.iak'te la.r.iha.em a.gu akat'kina. Unkin do oka ka.mirenge ban' kanakin."

Menkhan Ta.rup' do sanam janwar kore aema guné n'el akada. Uni doe hudiset'kan tahe~kana, judi sanamko mit'te la.r.ha.i lenkhan ar noa gun beohar lekhan kha.t.ige jita.u do hoe dar.eak'a.

Onate montri ak' katha an'jomte Ta.rup'e menkeda, "Kula.i do ba.iri koak' d.erate koleme. Ba.iri ko tinre cet'ko cekaea ar oka sec' khonko la.r.ha.ia noa khobor usa.rate set.erabona. Ar Gadha do pepr.e~t' oron' reak' da.yik emaeme. Pepr.e~t' oron' kate ba.iri koak' la.r.ha.i reak' khobor sipa.hikoe bad.ae ocokoa."

Khange montri doe bujha.u n'amkeda okoe janwar ho~ bako hud.in'a ar okaj ren do ban' kanako. Ar sa.rige jotokote mit'te la.r.ha.i kate onko doko jita.vena.

Sikhna.t: Mit' sa~ote ka.mi lekhan jita.u do hoyok'gea.

Sa . ru Sar . ap ´

(Gidra . Enec ´)

Noa do kur . i gidra . koak ´ enec ´ kana. Gidra . do mit ´ dolgeko tahe~na.
Tina . k´ge gidra . d . herko tahe~na una . k´ge enec ´ do jomkaok ´a.

Gidra . ko golteko tenigo a . curok ´a. Gol bahreko saman´a mimit ´ 3 hor .
apan a . pin mimit ´ jan´ga et . agic ´ak ´ jan´gare ladey teko bajkak ´a.
Jan´gako baj t . hikle khan mit ´ dhaoteko ror . a ar ban´khan baha seren´
reak ´ ra . r . teko seren´a.

“Licuri licu curi ben´gar . do.

D . ag leka sakamena ben´gar . do

Gur . gu leka joyena ben´gar . do.”

Nia . ror . se seren´ kate jan´ga baj tahe~n tuluc´ge etom teko don
a . cura ar nonka bakhe~r . ate sar . ap ´ sar . ap ´ ko thayo a . cura:-

“Sa . ru sakam ben´gar . utu

Bejuri khalak ´, khalak ´, khalak ´, khalak ´.”

(Nokage enec ´ do calao idik ´a a . uriko mokon´ok ´ dha . bic ´)

Icin' Bicin'

(Gidra Enec')

Noa do kur.i gidra.koak' enec' kana. Tina.k'ge gidra. san'geko tahe~na una.k'ge enec' do jutok'a. Gidra.ko ber.haeteko cumka.k' a.curok'a. Banar tikinte otko capokak'a. Mit't.en husia.r gidra. do ac'ak' len'ga ti motote ote capokak'a.

Uni husia.r gidra. do ac'ak' jojom ti reak' mit' ka.t.up'te enec'kan gidra. koak' ti talkae t.hop' iditakoa ar thog sa~ote nonkae ror. idiya seye lekha idiya." Icin' bicin' ja~wa~e bicin', tel kudle, bhat lo, kat.a lo, gar. gar.te jilu. Ar jona, par jona, sa.kti koro, bhasar, bhusur. Ond.ga."

Mukhia. gidra. sa~o sa~ote joto gidra.ge mit' domte uni tayom tayomteko lekha idiya. Okoeak' tire "ond.ga" katha muca.dok'a uni gidra. do ac'ak' ona ti hatlak' latarreye okoea. Ina. kate onkage lekha do calao idik'a. Ja~ha~e gidra.wak' banar tire "ond.ga" katha par.aolen khan uni do boleye raja uta.rena. Nonka nonkate jotoko raja cabak'a.

Noa enec're joto enec' kogeko rajok'a. Khan rajaen gidra. kodo bar sa.rteko dur.up'a. Samna sa.mniko saman' mida. Jan'ga ko teljokak'a. Ado uni mukhia. gidra. do dur.up' akan gidra.ko la.git' da.ta.unik'a mente da.ta.uniye a.guakoa. Ona da.ta.uni kad.ec' do jotokoye cal bar.awakoa.

Da.ta.uni cal bar.a tayom uni gidra. do oneko teljo akat' jan'gareye gitic'a, ona do bole parkom kantaya. Dur.up' akan gidra. kodo da.ta.uni kad.ec' teko huridea, bole or.moc' ko jome kana. Uni do ja~ha~n kad.ec' tanak'e saba, Ado or.moc'e arsalkoa are goc'koa.

Ina. kate do bole simrak' okte uni mukhia. gidra. do gitic' khone beret'a. D.hin'ki ar janteye rida. Mimit' gidra.i kulikoa, "Amak' do

mare se na~wa~ d.hin'ki kantama." Ror. rua.r.aea ko "Na~wa~ d.hin'ki."

Khan ror. rua.r.e emen gidra.wak' jan'ga reak' bud.ha. ka.t.up' sap'kate bar pe dhom cot. te tul are dohoea, ar d.ha.kur kuca.n' d.ha.kur kuca.n'e ror.a.

Ina. tayom do ini gidra.wak'ge dosar jan'ga sap' kateye kuliyea, "Noa do na~wa~ se mare jante kantama." Ror. rua.r.ae "Na~wa~ jante kanti'na." Khan bar pe dhao uniak' ona jan'ga do hante nate bar.akateye rad radaotaya, bole janteye ririt' kana. Nonkage joto gidra. koak' jan'gate d.hin'ki ar jante reak' ka.mi uduk' kate enec' do cabak'a.

GOGO DULA .R .

Gogo dula.r. serma soman

Gogo dula.r. maran'

Gogo dula.r. gidra. cetan

Gogo dula.r. sarhao.

Gogo dula.r. sagenok'kan

Buru jharna d.hip leka

Gidra. cetan tina.k' dula.r. tae

Em dar.eak' ac'ak' jiwi ho~tae.

Gogo dula.r. disa. kate

Dha rtire bon ben get marsal

Olok par haok cet kate

Somaj tabon hara rakap.

Dha rtire menak aema dula r.

Ona ko khon ho soros uta r

Noa dula r a d i modhur

Alobon hirin ma jiwet bhor.

Ponea Gate Kor a

Mit din mit t en casawak khet khon ponea gate kor a kur ca ben gar kombr o katec ko jomet kan tahe na. Casa do onko kor ae n el tiok ket koa. Casa doe hudiskeda, "noko kombr o tehen don jobdoko. Menkhan onko ma pon hor ar in ma eskar. Onko sa oin dar eak a!"

Ackage casawak bohok re mit t en hudis hec ena. Uni do onko kombr o t hene sen sorena are metat koa, "jotoko johar. Ape do kur ca ben gar a d i a t pe kusiak a?"

Kombr o doko ror rua r keda, "he ." Casa do onko kor ae metat koa, "acha t hikgea, ape mimit hor kate in sa ote hijuk pe. Arho kur ca ben gar in emapea."

Khange onko kombr o do mimit hor kate casa sa oko senena. Casa do onko kor a khet mit kona idikate kajake dalket koa ar hor ar ere gid ikat koa. Hasote onko kor a do geran ko dhura uena. Un jokhen ona horte mit t en gunidar hor e parom calak kan tahe kana. Ado onko kor ae kuliket koa, "Cekayenape ape do?"

Ado onko ponea gate kor.a do jotowak'ko la.iadea. Joto an'jomkate gunidar hor. doe menkeda, "noa do apeak' ka.mi reak' kur.a.ipe n'amkeda. Disa. dohoepe, kombr.o do ban' bhagea, ente kombr.o reak' jo do ban' her.ema. Ona do har.hat'gea.

Sikhna.t: Ba.r.ic' ka.mi reak' jo do tis ho~ ban' mon'jok'a.

Dare Reak' Porho

Mit'din mit't.en hor. do bir reak' mit't.en dare metadea, "Dare dayakate thor.a kat.hem ema.n'a t.en'goc' benao la.git'? Dare kulikedea, "Am do onate cet'em cekaea?"

Uni hor. doe menkeda, "In' do mit't.en or.ak'in' benaoa. Khange dare do uni hor. mit't.en kat.h-e emadea. Ar ona kat.h-te nawa t.en'goc'e benaokeda.

Dosar hilok' arho~ uni hor. do ona t.en'goc' sap'kate dare t.hene hec'ena. Dare doe bujha.ukeda nui hor. do nawa t.en'goc' ante dare mamak'e hec'ena.

Khange dare do bhabna salak'e metadea, "In' do amak' bha.la.i la.git' kath.in' emat'mea, ar am do in' ar in'ren boehakom mak' gid.ilea!" Khange uni hor. do bhule bujha.ukeda ar kat.h bodolte it.a. ar siment.te or.ak'e benaokeda.

Cecet'ak': *Okoe hor. ame gor.oam, uniak' do tis ho~ alom khotia.*